

KARISTO

© Kalle Veirto ja Karisto / Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-40289-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

1.

Mitä oli alussa? Mistä kaikki lähti ja kuka keksi järjestää Meidän omat EM-kilpailut ja miksi?

Ei, ei sitä voi kysyä minulta, eihän tällainen 11-vuotias voi sitä tietää. Oli joku jalkapalloilija, oli idea, firma, joku taho ja toinen taho. Varmaan vaan haluttiin saada jonnet ja jampat koneiden äärestä ulos ja pistää ne hiikoilemaan ja kerätä samalla myönteistä huomiota muutamalle tuotemerkille ja niiden tekijöille.

Tuon kuulin äidiltä, kun hän kertoi puhelimessa mummulle uroteoistani eurooppalaisen jalkapalloilun saralla.

Puhelun pääasia oli tämä:

”Meidän Teemu, ei olisi uskonut!”

Ei mitään, en loukkaantunut.

En olisi itsekään uskonut.

En sitä, että Suomessa järjestettäisiin oma EM-turnaus alakouluikäisille. Enkä sitä, että pikkuinen Töllinkulman alakoulu pääsisi mukaan.

Sitä nyt en varsinkaan, että minusta tulisi eurooppalaisen jalkapallon tähtipelaaja, yksi monista.

Mutta JOS olisin tiennyt, että Töllinkulman koulun kymmenen parasta pelaajaa poimittaisiin edustamaan opinahjoamme, olisin ollut äitiäni luottavaisempi. Olisin pitänyt selvänä, että Teemu tulee valituksi ryhmään.

Mutta että me edustimme erästä tiettyä maata ja että me edustimme sitä kerta kaikkiaan kunniakkaasti (sanoi reksi sitten jälkeenpäin), siinä olisi ollut etukäteen nieleskelemistä.

Oli lykkyjen lykky, että joukkueen valmentajaksi saatiin kova akka.

Siitä se alkoi. Se oli alku. Sovitaan niin.

2.

Tämä kohtaaminen tapahtuu opettajainhuoneessa maaliskuun alussa, räntäsateisena tiistaina. En ollut paikalla, mutta näin on minulle kerrottu.

Rehtori Putkonen: ”On tullut tällainen kutsu. Että voitaisiin lähettää joukkue alakoululaisten jalkapallon Euroopan mestaruusturnaukseen. Mitäs sanotte? Mennäänkö?”

Liikunnanopettaja Masallin: ”Missä kisat pelataan ja koska?”

Rehtori luki koneeltaan: ”Pajulahdessa ja Vierumäellä, toiseksi viimeisellä kouluviikolla. Ja finaali jollain stadionilla jossain.”

Masallin: ”Mitkä ihmeen EM-kisat ne nyt oikein ovat?”

Rehtori: ”Suomen alakoululaisten. 24 koulua pääsee mukaan, niin kuin oikeisiinkin EM-kisoihin. Osallistujat arvotaan hakijoiden joukosta. Voittaja saa kymmenen euroa sijoitettavaksi koulun liikuntatuntien kehittämiseen, seuraavat hieman vähemmän.”

Masallin: ”Kymmenen?”

Rehtori: ”Tuhatta.”

Masallin: ”On kyllä tulossa tosi kiireinen kevät. Maksaako se nyt vaivaa lähteä säheltämään juuri ennen lomiam... Ihan uusi tuiki tuntematon juttu, eihän meillä taida olla kunnon joukkuettakaan.”

Rehtori: ”No niin, juu, onhan siinä tietysti sekin. Vai onko?”

Pienen koulun sievään opettajainhuoneeseen laskeutui hiljaisuus. Ei kai kannattanut ruveta säheltämään, turhaa se olisi kuitenkin, tuskin oli syrjäinen Töllinkulma mestariainesta. Ja jos kaiken kokenut Masallinkin painoi alan asiantuntijana jarrua (eli pelkäsi joutuvansa vastuuseen järjestelyistä), niin mitäpä siihen luokanopettajilla oli sanomista.

Sitten ääni rehtorin selän takaa lausui:

”Kannatan osallistumista. Minä voin ottaa koko homman kontolleni.”

Ääni jatkoi: ”Jos arpa meitä nyt edes suosii.”
Puhuja oli Ruuti.

3.

Ruuti oli yhtä kuin Ruth Raakel Laihanen-Vuori, erityisopettaja. Iso, tukeva, mukava. Ja hirvuinen atleetti, monessa liemessä keitetty.

Liikkamaikkamme Masallin oli tehnyt tietäväksi, että hän on oikea urheilija. Masallin oli hypännyt kolmiloikkaa nuorten SM-tasolla ja ollut kaksi kertaa neljäs, voittanut piirin mestaruuden viisi kertaa peräkkäin pituudessa ja pelannut pesäpalloa suomensarjassa ja koreillut itälohkon lyöjäkuninkaana.

Ruuti löi hänet laudalta heittäen, ainakin minun mielestäni, ja minähän olen tässä kertoja ja päätän mitä kerrotaan ja millä tavalla ja kenestä. Vastaan myös virheistä.

Joka tapauksessa, Ruuti oli heittänyt kiekkoa Kalevan kisojen finaalissa ja voittanut painonnostossa sarjan 81 kiloa SM-hopeaa. Salibandyä hän oli pelannut divarissa, samoin kuin lätkää.

Jalkapallossa hän oli Ruotsin mestari. Joukkueen nimi oli Umeå IK eli Uumaja.

Kavereiden kesken Bajamaja.

Töllinkulmalaisittain Läjämaja.

”No joo, olkoon sitten Läjämaja IK, jos haluatte. Olin iso paha toppari ja potkin kaikkea mikä liikkui. Palloonkin osuin joskus. Pelasin mestaruuskaudella yli puolet otteluista avauksessa ja lopetin urani huipulla kultainen lätkä kaulassa.”

Tästä puhuttiin Töllinkulman EM-kisajoukkueen ensimmäisissä harjoituksissa huh-tikuun kolmannella viikolla, kuukausi ja viikko ennen kuin turnaus ja pelit alkoivat.

”Miksi lopetit?” kamuni Jesse kysyi.

”Ei ollut kenen kanssa pelata ja harjoitella. Valmistuttuani sain töitä Kuusamosta, jossa ei ollut naisten joukkuetta. Siirryin painonnostoon.”

Kymmenen vuotta siitä, ja Ruuti meni naimisiin ja muutti Etelä-Suomeen ja oli nyt toista vuotta erityisopettajana meillä. Kaikki tykkäsivät hänestä, Ruuti kun oli ihannehminen: reipas, reilu, suora ja iloluontoinen.

Oli kertakaikkisen hieno homma, että juuri hän otti joukkueen kokoamisen ja valmennuksen vastatakseen.

Ja torjui hullut ehdotukset.

Kuten tämän joka nousi esiin, kun arvonnän myönteinen tulos oli selvinnyt. Mukana oltiin, yhtenä 24:stä 97 hakijan joukosta!

Ehdotus oli tämä:

”Kun kerran arpa suosi meitä ja päästiin EM-turnaukseen, niin eikö joukkuekin tulisi arpoa?”

Ehdottaja oli kolmosten opettaja Siri, taitteen maisteri ja karaokekuningatar.

”Ei”, kuului Ruudin vastaus. ”Eihän koulun kuoroonkaan arvota laulajia, vaan siellä ovat ne, jotka tuntevat lajin omakseen ja joille luoja tai vastaava on suonut lauluääntä.”

”Parhaat halukkaat pelaavat”, Ruuti sanoi.

Sitten keskusteltiin tästä, näin meille on ker-

rottu:

”Eikö joukkueesta puolet pitäisi olla tyttöjä?”

”Ei”, sanoi Ruuti.

”Miksei? Muistakaamme menestyksen kiimassa ne kaikki arvot ja ohjelmat, joihin olemme kaikki sitoutuneet. Sanonko pari avainsanaa...”

Ne olivat tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.

”No joo, mutta kun turnaus jäljittelee miesten ensi kesän EM-turnausta. Mukaan pääsevät arvotaan ja ne saavat myöhemmin arvalla nimensä EM-kisojen osallistujien mukaan. Säännöissä ei lue, mitä sukupuolia pelaajat edustavat. Vain se, että he ovat alakoululaisia”, Ruuti selitti ja sanoi saman kuin aiemmin:

”Parhaat halukkaat pelaavat. Sukupuoli ei ratkaise, vaan halu ja taito. Tämä on koululaisten kilpaurheilua.”

Ja piste.

4.

Töllinkulman joukkueeseen päätettiin siis valita koulun parhaat halukkaat jalkapalloilijat.

Kuinka parhaat eroteltiin muista halukkaista?

Koululla oli uutukainen monitoimikenttä. Me halukkaat kokoonnuimme sinne ensimmäistä kertaa sateisena tiistai-iltana 20. huhtikuuta, puolitoista viikkoa sen jälkeen, kun onnekas arpa oli tuonut meille kisapaikan.

Muistan kaiken kuin eilisen.

Meitä oli 21, tuplasti enemmän kuin paikkoja joukkueessa. Turnaus pelattiin sovelletuilla pienen kentän säännöillä. Pelaajia oli nurmella 1+6, ja se yksi oli maalivahti, ja penkillä odotti kolme vaihtomiestä vuoroaan.

Tai -tyttöä.

Siinä kun katselin porukoita ympärilläni, laskin että varmoja EM-kisapelaajia olivat Nyysönen, Daniel, Eeli, Roma, Jesse ja Läppäsyryjä. Ainakin.

Ja minä.

Juu, ei mitään. En ryhdy esittämään vaatimatonta. Olin jalkapallossa samaa tasoa kuin verkon Kill 'em allissa (raaka peli), puoliammattilainen. Olin pelannut jalkapalloa viisivuotiaasta saakka. Siitä kolme ensimmäistä vuotta joukkueessa, kun asuimme Kotkassa ja Kuusankoskella. Kolmesta viimeisestä kesästä olin potkinut kaksi kirkonkylän Kunto-Veljissä ja kaikki Takatöllin Tarmossa, joka ei ollut joukkue vaan vitsi.

Takatöllä oli Töllinkulman pohjoisin nurkka, 14,7 kilometrin päässä kuntakeskuksesta. Siellä oli kahdeksan taloa, joista kaksi oli maatiloja, yksi auto- ja pienkonekorjaamo ja yhdessä niistä muista asuimme me, Tukit.

Isä kävi töissä Vantaalla tai hoiti hommansa etänä, äiti hoiti ponitallia, agility-rataa, koira-hoitola Haukku & Pomppua ja pikkuveikkaa

ja -siskoja, joista sisko oli viisi ja veikka neljä. Sen lisäksi meillä oli perhepäivähoidossa samalta kulmalta Kerttu. Heistä en kerro teille tämän enempää, koska tästä tulisi liian pitkä juttu, ja tämä on minun, Töllinkulman koulun ja Meidän omien EM-kisojen tarina.

Niistä muista Takatöllin taloista seitsemästä löytyi yhteensä viisi poikaa, jotka olivat yli yhdeksän ja alle viisitoista. Yksi oli Jänisniemen Jesse, luokkakaverini. Tytöistä Nella ja Venla olivat pelimiehiä.

Me muodostimme Takatöllin Tarmon kovan ytimen, joka sähläsi, leikki ja pelasi päivät pitkät Jänisniemien naapurissa olevalla Palaneen talon kentällä.

Siinä oli ollut talo, joka oli palanut, sitten purettu, ja sitten tontti oli lanattu tasaiseksi ja puolet siitä oli nurmetettu ja toinen puoli asvaltoitu varaparkiksi. Nurmikentällä oli jalkapallomaalit, asvaltilla sählymaalit. Hiekalle jäädytettiin pakkasilla luistinrata.

Sieltä minä ja Jesse ammensimme pallotaitomme.

Kuten sanoin, Jesse oli varma valinta Töl-

linkulman edustusjoukkueeseen.

Hän sanoi samaa minusta.